

Chatten bevordert schrijfvaardigheid

(1) Actief gebruik van sociale media waarbij leerlingen zelf berichten bedenken en schrijven, kan ervoor zorgen dat ze op school minder schrijffouten maken. Dat blijkt uit het promotieonderzoek van taalwetenschapper Lieke Verheijen.

(2) “Mijn onderzoek laat zien dat we niet bang hoeven te zijn voor taalgebruik op sociale media. WhatsApp-taal is niet zo nutteloos en willekeurig als mensen denken”, zegt Lieke Verheijen, die als taalwetenschapper verbonden is aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

(3) Verheijen wilde voor haar promotieonderzoek graag weten of de chattaal die jongeren gebruiken op WhatsApp, in sms’jes, op Twitter en vroeger op MSN, invloed heeft op hun schrijfvaardigheid op school. “Er zijn veel zorgen over het afwijkende taalgebruik van jongeren”, zegt Verheijen. “Er wordt gesproken over taalverloedering, maar in Nederland ontbrak een goed uitgebreid onderzoek en ik wilde kijken of alle zorgen wel terecht zijn.”

(4) Om dit te achterhalen deed Verheijen meerdere onderzoeken. Zo onderzocht ze zo’n vierhonderd-duizend authentieke socialemedia-berichten, zoals appjes van Nederlandse jongeren tussen de 12 en 23 jaar. Ze onderzocht ook het socialemediagebruik en de schrijfvaardigheid van scholieren die in het derde jaar van het vmbo of vwo zaten en van jongeren in het mbo en op de universiteit. Daarbij hield ze een enquête onder vierhonderd jongeren die vragen invulden over hoe vaak ze

actief zijn op sociale media en ze vergeleek de resultaten ervan met hun schrijfopstellen op school. Ten slotte deed ze een experiment onder vijfhonderd jongeren in twee groepen: de ene groep ging een kwartier whatsappen voordat ze een verhaal schreven, de andere groep niet.

(5) “De analyse van de socialemedia-berichten bevestigt de verwachting dat jongeren op sociale media veel woorden gebruiken die afwijken van het Standaardnederlands”, zegt Verheijen. “Ze korten woorden in, schrijven ze fonetisch op, laten hoofdletters en spaties weg. Vooral bij middelbare scholieren zijn meer afwijkingen te vinden. Zij durven meer te experimenteren met taal.” Volgens de promovenda hielden jongeren zich op openbare netwerksites als Twitter wel vaker aan de taalregels dan op WhatsApp. “Want wat daar gebeurt, is zichtbaar voor al je online volgers.”

(6) Een andere conclusie van de onderzoeker is dat de jongvolwassenen die al op een vervolgopleiding zitten, zich veel meer aanpassen aan het Standaardnederlands in hun schrijven op sociale media. “Die conformeren zich meer. Pubers willen zich juist onderscheiden.”

(7) De twee andere onderzoeken laten volgens de taalwetenschapper zien dat een actief gebruik van sociale media er niet voor zorgt dat jongeren slechter presteren bij de schrijfopdrachten op school. “Jongeren die voor de schrijfopdracht hadden geappt, maakten juist iets minder spelfouten”, zegt Verheijen.

85 “Vooral onder middelbare scholieren was dit te zien. Ze maken mogelijk minder spelfouten, omdat ze al bezig zijn met taal en dus eigenlijk met trainen.”

90 **(8)** Passief gebruik van sociale media, dus berichten van anderen lezen, maar zelf weinig typen, heeft juist geen goede invloed op de schoolteksten. Verheijen: “Op die manier train je jezelf niet. Dit negatieve verband is vooral te zien bij lager opgeleide jongeren. Ook het gebruik van woordvoorspellings- en autocorrectie op de telefoon bevordert de schrijfvaardigheid niet. De blootstelling aan berichten van anderen met veel afwijkingen van de officiële Nederlandse spelling en grammatica kan zorgen dat deze afwijkingen dominant worden in hun eigen schoolteksten.”

(9) Uit het onderzoek blijkt dat jongeren goed switchen tussen de taal die ze met vrienden op sociale media gebruiken en de taal in hun schoolteksten. Het is dan ook belangrijk dat het Standaardnederlands altijd heel goed aangeleerd wordt. “Zolang het Nederlandse onderwijs daar veel aandacht aan besteedt, zou het goed moeten gaan. Je kunt de chattaal die jongeren op sociale media gebruiken dan vergelijken met een dialect. Docenten moeten goed duidelijk maken dat er onderscheid is tussen teksten op school en op de

sociale media en leerlingen leren dat ze dus verschillende communicatiestijlen moeten gebruiken.”

125 **(10)** Om dat onderscheid aan te leren, kunnen docenten bijvoorbeeld aan vertaal oefeningen denken, legt Verheijen uit. “Geef leerlingen een tekst in chattaal en laat ze dit vertalen naar het Standaardnederlands. Ze ontdekken zo de verschillen, kunnen bedenken wie de ontvanger is en leren reflecteren op hun taalgebruik. Vooral op de basisschool is dat belangrijk. Hoe jonger je hiermee begint, hoe beter.”

(11) Verder kan de chattaal helpen om te laten zien dat taal steeds verandert. “Op middelbare scholen is er meestal aandacht voor middeleeuwse teksten. Maar waarom gebruiken docenten niet ook chattaal? Leerlingen kunnen de ontwikkeling van taal bijvoorbeeld al zien als ze berichten van vijf jaar geleden lezen en vergelijken met hun appberichten van nu.”

(12) Het gaat er volgens Verheijen vooral om dat de chattaal niet wordt weggezet als ‘fout’ of ‘slecht’. “Juist bezig zijn met taal, zelfs de taal op sociale media, is goed voor de talige ontwikkeling. Ik zeg niet dat de telefoons elke les tevoorschijn hoeven te komen, maar soms kunnen docenten juist gebruikmaken van WhatsApptaal in hun lessen.”

*naar een artikel van Karen Hagen,
Onderwijsblad, maart 2019*

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen. Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.